

Od Problema Y do danes

Na kratko o razvoju balvaniranja

✍ Gregor Šeliga

Balvansko plezanje (angl. bouldering) se je pojavilo z razcvetom alpinizma v sredini 19. stoletja. Švicarski gorski vodniki so večkrat plezali po odlomljenih skalah oz. balvanih. Predvsem v deževnih dneh so tako vadili tehnike plezanja in se pripravljali za vzpone v večjih stenah. Balvani se ponavadi nahajajo v bližnji okolici sten, skoraj bi lahko rekli, da kar v baznem taboru. Kmalu so ugotovili, da je stvar zanimiva in vedno večkrat so plezali po balvanih tudi v lepem vremenu. Največkrat so se na vrh povzpeli po lažji strani ter se tako izognili problemu, ki danes predstavlja bit balvanskega plezanja.

Problem Y

Kdaj so prvi ljudje »praskali« po majhnih skalah verjetno nikoli ne bomo izvedeli. Svoje »podpise« so pustili na vrhu marsikatero manjše stene ali skale, na katero je bilo potrebno splezati. Tako najdemo v plezalnem področju Hueco Tanks v Teksasu na vrhu nekaterih balvanov skice iz različnih obdobj človeške zgodovine. Iz leta 1830 obstajajo zapisi, v katerih se skupina mladih Parižanov navdušuje nad lepotami Fontainebleauja in kjer je omenjeno tudi plezanje in skakanje po balvanih.

Ločeno od razvoja balvaniranja v Fontainebleauju je nastala zgodba o prvem balvanskem plezalcu. To je bil angleški advokat Sir Oscar Eckenstein, odličen gimnastik, ki je bil sposoben narediti zgib z eno roko. Že leta 1880 je v Lake Districtu splezal prvi dokumentiran problem, ki ga je po obliki razpoke v tem položnem balvanu poimenoval »the Y problem«. Njegov dober prijatelj in odličen alpinist tistega časa Aliestar Crowley je zapisal, da on in ostali najboljši alpinisti takrat niso uspeli v ipsilonu. To, da so ostali plezalci prišli v Lake District samo zato, da bi uspeli v tem problemu, pa kaže razvoj in filozofijo balvanskega

plezanja. Ni šlo več zgolj za trening za gore, začeli so se preizkušati in želeli uspeti v bolj kompleksnih in fizično zahtevnejših gibih. Eckenstein je bil tako prvi pravi mojster tega športa, ki je, poleg tega, da je postavil nova merila v težavnosti, pokazal tudi pravo pot razvoja balvanskega plezanja.

»Font«

Francozi so medtem odkrivali čare Fontainebleauja. To področje, 60 km južno od Pariza, je veliko kot Ljubljana z okolico. V kraju Fontainebleau živi 20.000 prebivalcev in ponosno skrbi za Napoleonovo rezidenco iz 16. stoletja. Kraj je obdan s krasnim mešanim gozdom, ki je poln velikih kamnov iz peščenjaka, po katerih so lokalni plezalci in Parižani začeli plezati v začetku 20. stoletja. Spet – podobno kot drugje – najprej alpinisti, ki so jih zamenjali prvi balvanski plezalci. Te zvrsti plezanja pa uradno niso priznali še mnogo let. Prvi »blusard« Pierre Alain je prekinil tradicijo in leta 1930 s prijatelji začel delati dinamične gibe, sedeče štarte, plezati visoke balvane izven varnega padca ter – najpomembneje – uporabljati zmleto kolofonijo ali »rosin«. To je nadomestek magnezija, ki ne suši rok, ampak deluje rahlo lepljivo in se še danes uporablja samo v Fontainebleauju. Alain je izumil tudi plezalne čevlje ali plezalke, kot jim pravimo danes. Bile so precej podobne današnjim, le guma še ni bila tako obdelana, da bi omogočala nadpovprečno trenje.

Leta 1947 je Frank Bernik naredil prvi vodnik po balvanih. Različne barve krogov so predstavljale različne težavnosti balvanskih problemov. Tako imamo še danes bel, rdeč, rumen, moder ter črn krog. Seveda so takrat najtežji problemi danes nemalokrat označeni z rumenimi krogi, ki predstavljajo najlažje probleme. »Font« je plezališče za vsakogar, saj ne manjka ne zelo lahkih problemov za začetnike ne najtežjih za vrhunske plezalce. Med balvani tako lahko srečaš mlade dru-

žinice z otroki in psi, starejše gospode ali pa klapo gimnazijcev.

Preobrazba in razcvet

Najbolj pa se je balvansko plezanje razvilo v devetdesetih letih prejšnjega stoletja. Chris Sharma, Fred Nicole, Klem Loskot in še mnogi drugi so ta šport popularizirali. V plezalnih revijah in na spletnih straneh s plezalno vsebino so se začele pojavljati fotografije znanih plezalcev v balvanskih problemih, ki so danes klasike. Balvansko plezanje je dobilo podobo, ki jo je ustvarila na novo rastoča industrija »crash padov«, posebnih oblačil, ... - plezanje je doživelo stilsko preobraz-

bo. To seveda ne pomeni, da so se s tem vsi strinjali, je pa dejansko danes predvsem privlačno za mlade, ki se lahko odločijo, da bodo v svojem plezalnem stažu plezali samo balvane. Večina najboljših skalnih in tekmovalnih plezalcev je v svoj sklop plezanja vključilo tudi plezanje »bolderjev«. Marsikateri je zamenjal vrv za »crash pad« za kar nekaj časa. Tudi za več let. Tako so potiskali meje plezanja navzgor.

Po vsem svetu je danes ogromno področij, posejanih z velikimi bloki. Ta področja so urejena, vse linije pravilno označene in ocenjene glede na težavnost. Obstaja pa še kar nekaj bolj divjih področij, kjer je bistvo v raziskovanju in iskanju svojih linij. ◦

Kako poznamo naše gore?

Katera gora je na sliki?

Rešitve bomo sprejemali do 23. decembra 2005. Med reševalci bomo enega izžrebali za nagrado. Pravila igre smo objavili v PV 7-8/2005. Tokrat bodo za nagrado vetrne hlače warmpeace panter, ki jih ponuja spletna trgovina z gorniško opremo www.kibuba.com.

Rešitev iz prejšnje številke:

Slika je bila posneta s poti na Veliki vrh v Košuti nad Hajnževim sedlom. Najbolj

domiselno rešitev nam je tokrat poslal Samo Jemec in jo kar objavljamo. Prejeli smo rekordno število rešitev - 93 - in le dve sta bili napačni.

Med reševalci je bil izžreban Igor Petrovčič iz Lokavca. Spletna trgovina www.kibuba.com mu bo podarila pullover stretchec aldan.

Andrej Stritar

